

Bever ved Østfoldkysten

GEIR HARDENG

Hardeng, G. Bever ved Østfoldkysten. *Natur i Østfold 17(1-2): 55-56.*

Beveren var omtrent utryddet i Norge på slutten av forrige århundre. Den ble fredet i 1899, og har sakte men sikkert bygget seg opp til en bestand som kan høstes ved jakt. Beveren finnes nå over hele fylket, men observeres sjelden på kysten. I denne artikkelen oppsummeres de kjente observasjoner av bever på Østfoldkysten, og gjengir dem kommunevis.

Geir Hardeng, Fuglevik platå 19, 1673 Kråkerøy. E-post: geir.hardeng@fm-os.sri.telemax.no

Status i Østfold

På slutten av forrige århundre var beveren sjelden i Norge, hovedsakelig pga etterstrebelse. Etter initiativ fra den kjente zoologen Robert Collett (1842 -1913), ble beveren fredet i 1899.

Det antas at utsettinger og vekst i beverbestanden i Sverige etter 1960 er grunnen til at beveren i dag er vanlig i deler av Østfold). I tillegg spredte dyr seg fra utsettinger i Østmarka

Vest for Øyeren - til Vansjø-traktene. Arten har fortsatt å ekspandere i Østfold og finnes nå med fast bestand i en del kommuner og vassdrag. En omfattende oversikt over utbredelsen i Østfold er gitt i forrige *Natur i Østfold* nr. 1-2 1997 (Rosell & Aarvak 1997).

Der er åpnet adgang til jakt / fellefangst på bever i noen kommuner, og fra Halden ble det innmeldt 11 felte dyr i 1995. En klar fare forbundet med fellefangst er imidlertid at oter, som er "direkte truet" i Østfold, også kan gå i slike feller. Det ville i så fall være tragisk om så skjedde i Enningdalsvassdraget i Idd, der begge arter har hatt fast tilhold.

Sjelden langs kysten

Det er meget sjelden at bever registreres langs Østfoldkysten. Slike observasjoner antas å være av ungdyr på vandring og søk etter et egnet leveområde. Wergeland Krog (1997:74) skriver om viltet i Fredrikstad: «Arten kan også ta seg noen turer ut i sjøen, og beitemerker etter bever har blitt observert helt ut på Hvaler». Følgende kyst-

registreringer finnes fra Hvaler, Fredrikstad og Moss, beskrevet etter samtaler med observatører / informanter, slik at eventuelle misforståelser i forhold til streifindivider av oter er utelukket. Fra de øvrige kystkommunene Sarpsborg (Skjebergdelen), Råde og Rygge er det ikke kjent beverobservasjoner ved sjøen (Rosell & Aarvak 1997).

Kystobservasjoner

Nedenfor følger en opplisting av kjente observasjoner av bever fra Østfoldkysten, sortert etter kommune:

Hvaler

«Dyr har vært her på vandring». Trefelling er sett på en av Hvalers østre øyer på 1990-tallet (Rosell & Aarvak 1997).

Romsundet ved Kirkøy: Sikre gnag ble sett ca 1992-93 og sjekket av Viltneemnda i Hvaler (Åsmund Fjellbakk, meddelt).

Vesterøy: Et ind. ble sett i en have ved Hestehella 13.8.1996, mens den gnaget på grener av et piletre (Lene og Thor Sandvik). Et par osper ble felt i et bekkedar innerst i Ødegårdskilen (Fredrikstad Blad 14.8.1996, s.4 v/ T. Carlsen).

Asmaløy: Et individ ble sett på kloss hold ved Skinnerholmen sør på øya 21.8.1996. Dyrer virket friskt og ble sett svømmende i nærheten av brennmaneter (!) (Ragnar Bjørk meddelt).

Søndre Sandøy: Et ind. hadde tilhold i en liten

Gnag av bever fra Vansjø-området. Foto: Karl Johan Trollerud.

vannpøl inne på øya vår / forsommer 1996 (Åsmund Fjellbakk, meddelt). Det kan ikke utelukkes at registreringene fra 1996 kan være samme individ, i alle fall registreringene fra Vesterøy og Asmaløy.

Fredrikstad

Fuglevikbukta, Kråkerøy : Eldre gnagemerker ble sett på en osp ute i tåkrørvegetasjon ved Glommas vestbredd 18.11.1993 (Gunnar Bjar meddelt).

Moss

Jeløy, Moss : Et dødt ind. ble funnet i strandkanten 25.5.1969 (Hardeng & Haga 1979).

Litteratur

- Hardeng, G. & Haga, A. 1979. Bever i Østfold 1970-1978. *Fauna* 32: 35.
- Rosell, F. & Aarvak, T. 1997. Beverens *Castor fiber* forekomst og bestandsutvikling i Østfold fylke, med spesiell vekt på Halden kommune. *Natur i Østfold* 16(1-2): 10-20.
- Wergeland Krog, O.M. 1997. Viltet i Fredrikstad. *Fredrikstad kommune, Plan - og miljøseksjonen, rapport nr.2* : 1-118.